

**Kříženecký, Švejk, Popelka
i masožravá Adéla.
Filmy známé i neznámé
získají digitalizací nový život**

Dosud největší projekt digitalizace v historii českého filmu spočívající v restaurování deseti filmů z dvou stovek filmů vybraných dvěma komisemi Ministerstva kultury ČR zahajuje od 30. března Národní filmový archiv (NFA). Cenný soubor zahrnuje takové perly jako je ucelená kolekce snímků filmového průkopníka Jana Kříženeckého z přelomu 19. a 20. století, animovaný Špalíček Jiřího Trnky, barevný Švejk z 50. let, pohádka Tři oříšky pro Popelku nebo detektivní parodie Adéla ještě nevečeřela z let sedmdesátých. Digitalizace všech deseti titulů bude dokončena už v dubnu 2016: od té chvíle budou zrestaurované filmy k dispozici pro uvádění v kinech, v televizi a na filmových festivalech. Část z nich spatří diváci také na DVD a Blu-ray discích.

Digitalizaci provedenou v nejvyšším dosažitelném rozlišení významně podpořily Island, Lichtenštejnsko a Norsko prostřednictvím EHP fondů, které jsou obdobou známějších Norských fondů. Fondy tří zemí Evropského hospodářského prostoru tak na restaurování českých filmů přispívají vůbec poprvé. Projekt za celkem 26,5 milionů korun dofinancovalo Ministerstvo kultury ČR, technicky se na něm podílí sdružení CESNET a své know-how poskytne také Norská národní knihovna.

Filmové skvosty znovu ožijí

„Vybrané filmy znovu uvidíme v jejich původní podobě: ne vylepšené podle momentální módy, ale tak, jak se jimi v biografiích bavili a dojímalí naši rodiče či prarodiče,“ říká **Michal Bregant**, ředitel NFA. Ten proces digitalizace přirovnává k odbornému restaurování vzácného malířského plátna. Staré filmy je totiž třeba v archivu nejprve vědecky prozkoumat. Teprve pak je lze digitalizovat: pomocí nejmodernější techniky citlivě odstranit poškození, která přinesl čas, a znovu jim navrátit jejich původní detaily a lesk. Software ale nesmí zároveň setřít dobovou patinu jako je třeba hrubší obrazové zrno nebo lehce rozkmitaný obraz, které jsou pro starší filmy typické a kromě historické autenticity jim dodávají i nezaměnitelné kouzlo.

Pokud jde o výběr filmů, podle Michala Breganta jde o průřez nejen dějinami kinematografie, ale i o průřez různými žánry, materiály a technikami, jimiž jsou vybrané snímky natočené. Z dvou set snímků vybraných dvěma komisemi Ministerstva kultury ČR se tak do desítky určené k restaurování dostaly vůbec nejstarší černobílé filmy od **Jana Kříženeckého**, zachycující mimo jiné unikátní záběry ze života staré Prahy. Zastoupeno je i sociální drama **Takový je život** Karla Junghanse z konce éry němého filmu a - se zvukem a hudbou už elegantně pracující - film **Ze soboty na neděli** Gustava Machatého, na jehož vzniku se podílela tehdejší umělecká elita. Restaurování se dočká i půvabný Trnkův **Špalíček** a barevný snímek **Dobrý voják Švejk** s Rudolfem Hrušínským natočený na východoněmecký Agfacolor. Restaurování se dočká také širokoúhlý muzikál **Starci na chmelu**, podobenství **Případ pro začínajícího kata** a **Postava k podpírání** režiséra Pavla Juráčka, historické drama **Adelheid** v režii Františka Vláčila a populární detektivní parodie **Adéla ještě nevečeřela**. A chybět nebude ani oblíbená „vánoční“ pohádka **Tři oříšky pro Popelku**, kterou podobně jako u nás milují i norští diváci.

Digitalizace Praha-Budapešť

Digitalizace samotná bude teď úkolem laboratoří patřících pod největší maďarské studio **Magyar Nemzeti Filmalap**, které zvítězily v otevřené mezinárodní soutěži. Renomované maďarské pracoviště zrestaurovalo třeba vzácný němý film *Nežádoucí* (A tolonc) Mihály Kertésze, který se později - už jako Michael Curtiz - proslavil režii legendárního filmu **Casa-blanca**. Tytéž laboratoře nyní dokončují digitalizaci třeba i **Starých pověstí českých** vynikajícího animátora **Jiřího Trnky**, které už 26. dubna slavnostně zahájí festival Finále Plzeň.

„Potěšilo nás, že maďarští kolegové přijeli do Prahy negativy nejdřív osobně prozkoumat, a také to, že uložené materiály shledali ve velmi dobrém stavu. Jejich obnovu si tak mohou troufnout zvládnout v krátkém čase a zároveň ve vysoké kvalitě,“ říká ředitelka sekce audiovizuálních sbírek NFA **Anna Batistová**, podle níž mají zachované negativy každého z filmů nevyčíslitelnou historickou i uměleckou hodnotu.

Všechny filmové pásy v celkové délce 26 kilometrů pojednou nyní zvláštními zásilkami do Budapešti. Tam poputují hned po doručení na digitalizační pracoviště. Restaurování bude probíhat okénko po okénku: maďarští operátoři jich celkem odkliknou 1 365 000. Díky zapojení sdružení CESNET proběhne část prací formou videokonference. „Postup maďarského restaurátora tak budeme moci sledovat a připomínkovat z Prahy online,“ upřesňuje Anna Batistová z NFA - instituce, kde se o uchovávání filmů systematicky starají už od roku 1943.

Právě správné skladování křehkých, často hořlavých a jinak citlivých materiálů společně s pečlivě zpracovanou dokumentací ke každému filmu způsobily, že se část původně plánovaných prostředků na digitalizaci podařilo ušetřit. A z nich se v NFA rozhodli financovat digitalizaci dalších čtyř titulů. V novém kabátě se tak v nejbližších letech objeví i **Bílá nemoc**, **Krakatit**, **Poslušně hlásím** i kultovní černo-bílá sci-fi **Ikarie XB 1**.

www.nfa.cz

eea.nfa.cz

Filmy určené k digitálnímu restaurování (do dubna 2016):

Filmy Jana Kříženeckého: 24 krátkometrážních filmů z let 1898-1908

Takový je život (1929), r. Karl Junghans

Ze soboty na neděli (1931), r. Gustav Machatý

Špalíček (1947), r. Jiří Trnka

Dobrý voják Švejk (1956), r. Karel Steklý

Postava k podpírání (1963), r. Pavel Juráček a Jan Schmidt

Starci na chmelu (1964), r. Ladislav Rychman

Případ pro začínajícího kata (1966), r. Pavel Juráček

Adelheid (1969), r. František Vlášil

Tři oříšky pro Popelku (1973), r. Václav Vorlíček

Adéla ještě nevečeřela (1977), r. Oldřich Lipský

Digitální restaurování je nově naplánováno i pro snímky:

Bílá nemoc (1937), r. Hugo Haas

Krakatit (1948), r. Otakar Vávra

Poslušně hlásím (1958), r. Karel Steklý

Ikarie XB 1 (1963), r. Jindřich Polák